

Արեւիկ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱՂԳԱՅԻՆ

ՀԱՅԿ ԴՐԱՍՏԿ
ՀԱՄԱՐ
JOURNAL ARMÉNIEN
Consople, Galata

ԿԻՆԻԿՈՑ ՈՐԲԵՐՈՒՆ
ԱՐԵՎԻԿԵԼԷ ԿԵ ՅԱՅԿԱՅԻՆ

1. — Զեւեւ ծախում իւրաքանչիւր
Արեւիկէի վրայ մէկ փառս: — 2. — Արեւիկ

բացման բաւական (14 դրոյս) յետոյ դա-
ւի բաժանարարութեան իւրաքանչիւրէն

10 դրո: — 3. — Եր 300 սակի բերքին ու-
նեցած բաժանարար: պահանջին 100ին 25 ր:

այսինքն 200 սակի: — 4. — Հարեմի ծախ-
մանց ու մահազի վրայ 20 սակն դրո:

5. — Թաղ. խորհուրդի, Երեւանի, պատ-
արար ծառայողի կողմէն 14 դրո:

ՀԱՅԵՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ
ԹԵ ՀԱՅԵՐԵՆԱՍՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅ ՊԵՏԱՆԻ ԹԵ ԱՂ

Վերջին ժամանակներս մտքերու
և գաղափարներու, սկզբունքներու
և վարդապետութիւններու այնպիսի
խառնաշփոթ և անբնական հոսանք
մը առաջ եկած է մեր մէջ, որ անկէ
էլլելու և անսպասելի ընթացքով հա-
մար գերմարդկային խելք և ուշի-
ւութիւն պէտք է իսկ այդ յատկա-
ւորութիւններէն զուրկ եղողը կամ տակա-
րը բոլորովին պիտի չուարի մնալ
և նմանի զինք կորսնցնող նաւու մը,
մասնաւոր ուղիքներու տարուբեր
հերքում:

Գաղափարներու այդ հազար
խառնաշփոթութեան մէջ, որոնք ա-
մէնն ալ ազատութիւն կը յայտնուի,
կը բարդուին և կը հաշտուին իրա-
դրութեան պարզեցանքներով, մի-
թիւններով և բանականութիւններով,
չորհրդէ Մահմանաբադութեան պար-
զեւած մամուլ և խաղի ազատու-
թիւններ, վտանգ կայ նոյնի կէտ
միջեւ անգամ սա խելքը ծնի թէ
միթէ պէտք է որ Հայ միասն, քանի
որ օսանցի ենք:

Բայց երբ խնդիր մը գոյութիւն
ստանայ և հրապարակ ելլէ, որչափ
ալ չկարենայ յայտնուիլ յայտնուի
ու հա-
ւանաբար միմեկին ունենալ, միշտ հնար
մը կը գտնուի որ զուգահեռ անձ-
նայ Հեռաւարտը բանը հոն է որ նոյն
իսկ առաջ չլսանէ այն խնդիրը որու
տարբերակ մը կայ այսինքն իրա-
պարտութիւնը որոշող պարզապէս
դաւաճար և վարդապետութիւններու
պիւրանալ:

Տեսնե՛ք թէ ինչ բան է որ կը
թելանայ զմեզ այս խորհրդածա-
ւորման ընթացքով:

Վերջին Բարեկենդանի հինգ-
շաբթի օրը, անուան ասօնին զուգա-
դիպումներով վարդապետութեան
դուրսէն ներկայացուցեալ Բերայի
մէջ և յաջորդ օրն ալ Միքէլ վար-
դանի աղկան Շուշանի թատերա-
կան ներկայացումը տեսի ունեցաւ:

Կարծեմ թէ աշխարհի ամենէն
պարզ և ամենէն ընդհանր բանն էր
որ տեղի կ'ունենար, զի ամեն ազգ-
ից իւր ազգ ապրել կուզէ և ոչ թէ
մեռնել ընդհանրով սերնդ ազգերու
մէջ իր գոյութեան ու կեանքին սա:

Եւ որ զորովիք ըլլաւ համար
անձը որ հոգի երախտաւոր դիւցարե-
րուն յիշատակը կը պատուէ, կը փա-
ռաւորէ ու անմահութիւններով հա-
րաւորէ հանդէսներով կ'անմահացնէ
այնպիսի անասունին, մարդոց յիշ-
գութեան ու ներկայ ուրուողի աչքին
առջեւ, ինչպէս արդէն անմահացած
են պատմութեան էջերուն մէջ:

Այդ օրը և զգացումով հայ ազգն ու
15 դարէն ի վեր անմահաց պահած է
Միքէլ վարդան Մամիկոնեանի ու-
նունը ու յիշատակը, ճանաչում անոր
գոյութիւն մեծութիւնը և անմահու-
թեան վստահութիւնը: Հետեւաբար
իր կարողութեան սահմանին և դի-
տակութեան մեծագոյն չափով իրա-
ւաստեց, յարգած և պատմագրեցած
է իրեն և իր վեհ արարքը իրեն գը-
րաւոր պատմագրութեան մէջ մեր ազգի
ու կրօնի ցարդ յարատեւութեանը
հաղորդակ դարաւոր հաւատարմութեան
և բունութիւններու տիրող կամ սահ-
մանակցեց ազգերէ:

Բնական էր թէ ազատութեան
այս երկրորդ տարին մէջ ալ երբ
վերջում էին վերջին 20—25 տարի-
ներու արդեւորութեան ու կապակցե-
րէն, անկէ քան երբեք ոգևորութեամբ
և լայնարձակ զգացմամբ պիտի տեսնէր
վարդանի արարքը, ինչպէս որ
կատարուեցաւ բոլոր եկեղեցիներու
և վարժարաններու մէջ իր տօնին
նուիրուած այդ հինգ-շաբթի օրը:

Այդ ընդհանուր խառնաշփոթ-
ութեան և իր վեհ անուան ու անմահ
յիշատակին փառաւորման զգացմամբ
էր որ իրեն նուիրուած թատերգու-
թեան ներկայացումն օրը՝ Հայերու
անազին բազմութիւնը մը ընկած էր
թատրոնը ինչպէս և իր աղկան Շու-
շանի ի ներկայացումն օրը:

Հիմա կը հարցնեմ, հայ ժողո-
ւորը ինչպէս այս հայրենասիրութեան
խառնաշփոթութեան և ոգևորու-
թեան օրը անմահ յիշատակը մը
էր պատմած դիւցարեան հանդէպ զգա-
ցած անչէլ երախտագիտութեան ու
անմահ սիրուն և համակրութեանը,
գոյնաւոր արժանի էր թէ պարտա-
ւորութեան իր լայնարձակ լայնար-
գեցումներուն թէ վստահեցումներուն,
գիտականութեան թէ ծաղրանքի:

Եւ զօրովիք ըլլաւ թատերական
ընթացքներէն զիւրի մը մա-
սին կողմէն հեղուկեցաւ, ծաղրուե-
ցաւ և այսպիսով անկէ իսկ այնքան
անազին բազմութեամբ հայ ժողո-
ւորը ինչպէս իր լայնարձակ լայնար-
գեցումներուն թէ վստահեցումներուն,
գիտականութեան թէ ծաղրանքի:

Եւ որ զորովիք ըլլաւ համար
անձը որ հոգի երախտաւոր դիւցարե-
րուն յիշատակը կը պատուէ, կը փա-
ռաւորէ ու անմահութիւններով հա-
րաւորէ հանդէսներով կ'անմահացնէ
այնպիսի անասունին, մարդոց յիշ-
գութեան ու ներկայ ուրուողի աչքին
առջեւ, ինչպէս արդէն անմահացած
են պատմութեան էջերուն մէջ:

Այդ օրը և զգացումով հայ ազգն ու
15 դարէն ի վեր անմահաց պահած է
Միքէլ վարդան Մամիկոնեանի ու-
նունը ու յիշատակը, ճանաչում անոր
գոյութիւն մեծութիւնը և անմահու-
թեան վստահութիւնը: Հետեւաբար
իր կարողութեան սահմանին և դի-
տակութեան մեծագոյն չափով իրա-
ւաստեց, յարգած և պատմագրեցած
է իրեն և իր վեհ արարքը իրեն գը-
րաւոր պատմագրութեան մէջ մեր ազգի
ու կրօնի ցարդ յարատեւութեանը
հաղորդակ դարաւոր հաւատարմութեան
և բունութիւններու տիրող կամ սահ-
մանակցեց ազգերէ:

Այդ ընդհանուր խառնաշփոթ-
ութեան և իր վեհ անուան ու անմահ
յիշատակին փառաւորման զգացմամբ
էր որ իրեն նուիրուած թատերգու-
թեան ներկայացումն օրը՝ Հայերու
անազին բազմութիւնը մը ընկած էր
թատրոնը ինչպէս և իր աղկան Շու-
շանի ի ներկայացումն օրը:

Հիմա կը հարցնեմ, հայ ժողո-
ւորը ինչպէս այս հայրենասիրութեան
խառնաշփոթութեան և ոգևորու-
թեան օրը անմահ յիշատակը մը
էր պատմած դիւցարեան հանդէպ զգա-
ցած անչէլ երախտագիտութեան ու
անմահ սիրուն և համակրութեանը,
գոյնաւոր արժանի էր թէ պարտա-
ւորութեան իր լայնարձակ լայնար-
գեցումներուն թէ վստահեցումներուն,
գիտականութեան թէ ծաղրանքի:

Այդ օրը և զգացումով հայ ազգն ու
15 դարէն ի վեր անմահաց պահած է
Միքէլ վարդան Մամիկոնեանի ու-
նունը ու յիշատակը, ճանաչում անոր
գոյութիւն մեծութիւնը և անմահու-
թեան վստահութիւնը: Հետեւաբար
իր կարողութեան սահմանին և դի-
տակութեան մեծագոյն չափով իրա-
ւաստեց, յարգած և պատմագրեցած
է իրեն և իր վեհ արարքը իրեն գը-
րաւոր պատմագրութեան մէջ մեր ազգի
ու կրօնի ցարդ յարատեւութեանը
հաղորդակ դարաւոր հաւատարմութեան
և բունութիւններու տիրող կամ սահ-
մանակցեց ազգերէ:

Այդ ընդհանուր խառնաշփոթ-
ութեան և իր վեհ անուան ու անմահ
յիշատակին փառաւորման զգացմամբ
էր որ իրեն նուիրուած թատերգու-
թեան ներկայացումն օրը՝ Հայերու
անազին բազմութիւնը մը ընկած էր
թատրոնը ինչպէս և իր աղկան Շու-
շանի ի ներկայացումն օրը:

ՄԱՐՏԻ 9 ՆԱԽԱՐԱՐՈՒՄ

ԱՐԵՎԻԿԵԼԷ ԹԵՐԹՈՒՆԸ

ԱՆՍԵՐԱՆԻՆԻ ԳԵՐԵՄ

ԿՈՄՍ ՄԱՆԹԵ-ԳԵՐԵՄ

ԹԸ
ԳԱՆԶԸ

«Հ. մշակուած աղօթագրքերը ընտանի-
քին մէջ մնացած էր, կ'ուս Սառաայի
թու, որոշեց որդի պահած էին զայն,
որովհետեւ միակ կապակցութիւն մէջ
պարտաւոր պատմութեան ճշմարիտ
նշանք մը կը պահպանէին զայն: Գոթական
զեղչեղիկ նկարներով նշանագրուած
գիրք մըն էր: այնքան ծանր էր որ պա-
տարար, հանգիստը օրերու մէջ, կ'ու-
տարնային անկէն կը տանէր զայն:

Եւ տես ամէն տեսակ թուղթերու,
արժեքներով, պայմանագրութեան, մա-
ղաղակ, զորս ընտանեկան արշիւններու
մէջ պահած էին և որոնք կը պատկանէին
թուսաւորած կարտիսային, սկսած թղթ-
թաթիլ այդ անազին թղթաւորներէն,
ինչպէս ինչ առաջ այդ բանը ըրած էին
քան ծառայ, քան վերադարձ, քան

ճարտարաւոր: հակառակ փառքիւտ և եր-
կուցած հետադարձութիւններու, չկրցի
բան մը գտնել: Սակայն Պորճիաներու
պատմութիւն մը կ'որոշեցնէր էր, և անոնց
ճշգրիտ ու զերթէ ժամանակագրական
պատմութիւնն իսկ գրած էր, ինչպէս
համար ազգագրութեան մը ձեռք բերելու
միակ նպատակով, եթէ երբեք հարաւոր-
ութեան մէջ մտաւ այդ իրականութեան վերա-
դարձը: Սեղար Սառաայ կարտիսային
մատուցէն ետքը, հոն տեսած էր իր զր-
բան ընկերով Ռոբերթի զգալի կործանումն
ինչպէս քան զայն:

Գրքի մը պատմութիւն էր թէ այդ ժառանգ-
ութիւնն ու Պորճիաներու օգտուած էին
և ոչ ալ ընտանիքը, անտէր մնացած էր
ան՝ արարական զոյգներու մէջ գտնուած
այն գանձերուն պէս, որոնք հոգին ծոցը
կը պատկեն, հանձնար իր աչքերուն տակ:

Հազար անգամ պարզեցի, հաշուեցի ըն-
տանիքին հասցեները ու ծախքերը՝ երեք
հարիւր տարի սկսեալ, ամէն ինչ ապա-
րիւն մնաց: քան մը չկրցի հասկնալ, ու
կ'ուս Սառաայ ալ աղքատ մնաց:

«Տե՛ր մեռաւ: Բայց ընտանեկան թուղ-
թերն, քանիք վրձնէր վրձնած ինչքե-
րուն, որոնք էին մասնաւորաբար, ինչ
հազար հարաւոր գրքերով և իր հոգիւտ
աղօթագրքերով: Տե՛ր այդ ամէն ինչ
ձեռք հռովանային հազար սկսեալ արժանի
գրքերով հետ: պայմանաւ որ պատարարե-
րն ընդ տան մատուցէին, ճիշդա-
գրութեան մը պատարարանով ու իր ըն-
տանիքին պատմութիւնը գրելով, ինչ որ
չառ ճշգրիտ կ'ընդունէր կատարելով:

«Հայ դարձեց, օրերէն էտ'ուն, վրձն
ձանի կը մտնէր:

«1807ին, իմ ձեռքագրութեան մէջ
որ առաջ, և կ'ուս Սառաայի մատուցէն
պէս թուղթի մը տեղ, վարձուած ունե-
տանիքին օր յետոյ, դեկտ. 25ին, զի
մը ետքը պիտի հանդիպէ թէ այդ իշխ-
տանիքին թուականը ինչպէս մնացած էր
վրձնութեան մէջ, հազարաւոր անգամ
ըլլաւ իր կարգաւոր քաղաքագրութեան
թու: Սակայն օր օր քաղաքագրութեան
ըլլաւ համար, Հոստին պիտի հետեւ-
նայի, միօրեցիկ հաստատուելու համար,
միտան տանելով տաք հազար լիւր, մա-
տնաւարան և հոգիւտը աղօթագրքի:

Եւ որ զորովիք ըլլաւ համար
անձը որ հոգի երախտաւոր դիւցարե-
րուն յիշատակը կը պատուէ, կը փա-
ռաւորէ ու անմահութիւններով հա-
րաւորէ հանդէսներով կ'անմահացնէ
այնպիսի անասունին, մարդոց յիշ-
գութեան ու ներկայ ուրուողի աչքին
առջեւ, ինչպէս արդէն անմահացած
են պատմութեան էջերուն մէջ:

Այդ օրը և զգացումով հայ ազգն ու
15 դարէն ի վեր անմահաց պահած է
Միքէլ վարդան Մամիկոնեանի ու-
նունը ու յիշատակը, ճանաչում անոր
գոյութիւն մեծութիւնը և անմահու-
թեան վստահութիւնը: Հետեւաբար
իր կարողութեան սահմանին և դի-
տակութեան մեծագոյն չափով իրա-
ւաստեց, յարգած և պատմագրեցած
է իրեն և իր վեհ արարքը իրեն գը-
րաւոր պատմագրութեան մէջ մեր ազգի
ու կրօնի ցարդ յարատեւութեանը
հաղորդակ դարաւոր հաւատարմութեան
և բունութիւններու տիրող կամ սահ-
մանակցեց ազգերէ:

Այդ ընդհանուր խառնաշփոթ-
ութեան և իր վեհ անուան ու անմահ
յիշատակին փառաւորման զգացմամբ
էր որ իրեն նուիրուած թատերգու-
թեան ներկայացումն օրը՝ Հայերու
անազին բազմութիւնը մը ընկած էր
թատրոնը ինչպէս և իր աղկան Շու-
շանի ի ներկայացումն օրը:

Եւ որ զորովիք ըլլաւ համար
անձը որ հոգի երախտաւոր դիւցարե-
րուն յիշատակը կը պատուէ, կը փա-
ռաւորէ ու անմահութիւններով հա-
րաւորէ հանդէսներով կ'անմահացնէ
այնպիսի անասունին, մարդոց յիշ-
գութեան ու ներկայ ուրուողի աչքին
առջեւ, ինչպէս արդէն անմահացած
են պատմութեան էջերուն մէջ:

Այդ ընդհանուր խառնաշփոթ-
ութեան և իր վեհ անուան ու անմահ
յիշատակին փառաւորման զգացմամբ
էր որ իրեն նուիրուած թատերգու-
թեան ներկայացումն օրը՝ Հայերու
անազին բազմութիւնը մը ընկած էր
թատրոնը ինչպէս և իր աղկան Շու-
շանի ի ներկայացումն օրը:

Եւ որ զորովիք ըլլաւ համար
անձը որ հոգի երախտաւոր դիւցարե-
րուն յիշատակը կը պատուէ, կը փա-
ռաւորէ ու անմահութիւններով հա-
րաւորէ հանդէսներով կ'անմահացնէ
այնպիսի անասունին, մարդոց յիշ-
գութեան ու ներկայ ուրուողի աչքին
առջեւ, ինչպէս արդէն անմահացած
են պատմութեան էջերուն մէջ:

Եւ որ զորովիք ըլլաւ համար
անձը որ հոգի երախտաւոր դիւցարե-
րուն յիշատակը կը պատուէ, կը փա-
ռաւորէ ու անմահութիւններով հա-
րաւորէ հանդէսներով կ'անմահացնէ
այնպիսի անասունին, մարդոց յիշ-
գութեան ու ներկայ ուրուողի աչքին
առջեւ, ինչպէս արդէն անմահացած
են պատմութեան էջերուն մէջ:

Եւ որ զորովիք ըլլաւ համար
անձը որ հոգի երախտաւոր դիւցարե-
րուն յիշատակը կը պատուէ, կը փա-
ռաւորէ ու անմահութիւններով հա-
րաւորէ հանդէսներով կ'անմահացնէ
այնպիսի անասունին, մարդոց յիշ-
գութեան ու ներկայ ուրուողի աչքին
առջեւ, ինչպէս արդէն անմահացած
են պատմութեան էջերուն մէջ:

Այդ ընդհանուր խառնաշփոթ-
ութեան և իր վեհ անուան ու անմահ
յիշատակին փառաւորման զգացմամբ
էր որ իրեն նուիրուած թատերգու-
թեան ներկայացումն օրը՝ Հայերու
անազին բազմութիւնը մը ընկած էր
թատրոնը ինչպէս և իր աղկան Շու-
շանի ի ներկայացումն օրը:

ԱՐԵՎԻԿԵԼԷ
(Շարունակի)

Ե.ԱՅԵՆ ԿԱՐԴԻՆԱՆԻՐ

Թուրք թերթերը հաղորդելով
թէ Հէյէթը Թահգեղիէի նախկին
նախագահ Մէհմէտ Ալի Էսկի Շէհնթը
բաղաճապետ կարողուեր է Այս լուրը
հաղորդելով՝ մեր պաշտօնակիցներէն

տմանք արմանք ու զարմանք յայսմն
ցինք Ըստ իս, բնաւ զարմանալու բան
իսկ արդեօք թէ, ԻՐԷՃԻԷ Իլին Լոկ

Ի՞նչ եղած է սա Մէհմէտ Ալիին յան

ցանկը,— Հայ փողոցում է, և մաս
 նաւորապէս միմիայն Հայ Ս.յ. արիւ-
 նալի Հէյյէթը Թահգիդէն Ապտիւ-
 Համիտին գանկէն ծնունդ առա-
 մարտէն մին էր տարամբորժէն Հայ

խոչտանգումի գործին համարս Եւն
շնային ատամներուն մէջ տարիներո

Հայ նարմիններ փչլու եցան, արևը
վերածուեցան Այդ մարտիկը արևը
կը ֆշարյո գրաւաւը մին էր, փ
կը բերվեւ ե բորենիներով լեցան, որ
առջեւ կը նետուէր ո՛ր ո՛ր մեղէ
նէր Հայ ըրաւուն Անգամ մը
նետուած, հայ մարտիկը, զարմն
բու վրիկրաւ երակին մէջ, կը գ
լարուէր, կը թակուէր ճիշ, հանդի
գանակէ, ոսկորի հոսկարուէ, հանդի
թաւաւական հոսաւներու Մէհմէտ
այդ գոթիքին մէջ թալաւորեց
թնդերով, յայտնուելով (բերեւ նո
թնդերուէստան, նըբարուեստ մակն
բիւայր) մը, որ գոթայային ժպիւն
կը բերէր ինչպէղի ճանափարին գ
քին վրայայ իշխւ Կեսէրեր միմա
ցան, ինչ մարկիններ խամբան
մուխեր մարեցան Թահգէդիէն
գառաւթղին մէջ, երբոր Սահմ
չրուրթուէր հաւաքուեցաւ, Մէհ
Ալի, չըթնեւեւէն վաղած արիւն
սրբեւէն, թողոյց էր սիրական գա
ղեղը (ինչ զրկանը) ե քաղուեցա
ստուեր Այդպաւրթեան վրայ
նուած նոր Կառավարութիւնը

Քեանք ճիւղաղին մաղին թելին տեղում չգա
Պոյաւ Մէկ քանինեը, որոնց սուշը տ
Երկու Խաչանաճ Էը ՄԷՆԻԷս Սիւ. անճ

կան դատեր բացին անոր դէմ, բ
մարդը թիթեւ պատիժով մը, ոչն
թիւն իր անհուն եղբունին հետ բ

դատումը, ազատեցաւ և իբրեւ
պատուաւոր, քաղաքացի շարունա
սպիրիլ մինչեւ այն օրը որ պատեր
մահան ասեանք Լսեի Շէհնո տե

վոխեց զայն՝ արքայաժողովուրդի
մարտի 2-ին ըրած էր մարդը.
կեանքեր ջնջած էր. է՛հ, ո՞վ ըստ

Համա- ասրկա այնքան ալ մեծ ուժիր մը
նցունին Ս.յա երկրին մէջ Հայ կեանքերու վ
անուի ցումը այնքան սովորական եղ
է քիւ- րանք մեծիննեւորդը ցոյս կր կ

[illegible]

նոր որոնց ակներս ուղիներով
մար այս երկրին քարերը ան
սպան. լեզու ելան Նճիպ այժմ Բա
նհմ պատուաւոր և առաքինի

Քաղաքացիի հեշտ կենցաղը կ'ա
Ստաֆի աղատ է ինչպէս երկիրի
չունը, աղատ են ու սահնձարձակ

Երբ հայախույժ խնամակա-
նի հայաստանի ամեն կողմը, մեծ ու
սևրաֆներն ու պեյերը, տակախ-
հեղորեն սպառազեն՝ ինպես հա-

Եւան ընթերցին էն ստեօրերուն
Երիտասարդ—[Ժուրջ հայրենակիր]
խորին գոհունակութիւնը ունին

Հասնէ Ժեբրուն, որոնք իսլամ ազատ
տարրը խայթեցին ու թունաւոր
Հատ մը կրնա՞ք ցոյցունել

միտեսան ըէժմիւ այն սինկրորնել
իրենց կրօնակից ազատամիտներ
լաժեցիւն և որոնք անպատիւ մն
կողմէն ինչպէս ինչպէս ինչպէս

խաղան, պարտը եղաւ անոնց
ժինը Գալով Մեհմէտ Սևիներուն
խնդիրը կը փոխուի, բոլորովին

Քրիստոսը յայնչեցաւ ի
միայն գործ ունեցան, Հայ հալած
Հայ տանջեցին, Հայու արիւն խա-
ռով ապրեցին, զայնք որոնք ի
Սասնի մէջ եղան, զայնք որոնք

կունեւրը համիտեան րէժիմին
շունի պէս ազատ են այրօր, և

